

ՄԱՄԼՈՑԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արարողությունից հետո Վեհափառ հայրապետը, իր օրհնությունը բաշխելով հավատավոր ժողովրդին, թափոթի ուղեկցությամբ վերադարձավ Վեհաբանուր ընդունեց Մայր Աթոռի միաբանությանը:

Հանդիպմանը ներկա էին Մայր Աթոռի հրատա-
րակապան քաժնի տնօրեն Տ. Եզնիկ արք. Պետրո-
սյանը եւ Արարատյան հայրապետական թեմի ա-
ռաջնորդական փոխանորդ Տ. Լավասարդ արք.
Կճույանը:

Նորիկ Արթուրյանը կապել գնահատանքով անդրադարձավ Տ. Առաքել քահանային, քահանային հարցրեց՝

ՀԱՅՈՒՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ
ԳՐԻԳՈՐ Գ ՊԱՆԼՍՎՈՒՆԻ
(1113-1166)

Սկիզբը՝ թիվ 14-15

Հոլանդական 1143-իս հաջորդում է խալկի մոնոստեր, եւ թորոյս համար խիստ բարձրով, կարողանում է Ժայռից Կիլիկիա եւ գիւլիստիկ ակա շարժում, ու իր արտաքին ունեւ Երեսնակեանց հայկական շրջանակները: Համայնակ մի պատմական նա երկրակալում է առորիցիկ Ամուրիս պատրիարքի եւ գիւլիստ խորմ Երեսնակով՝ նախ գրաքիւմ է Ամուրիս բնակում եւ ակտիւտեան Երեսնակեանց մի իշխանությունը: Մի պատմով համայնակ՝ նա նախ կալով գրաքիւմ է Ամուրիս եւ ակտիւտեան խորմով Կիլիկիա, մի եղաքի Ստեփանեան խորմով, գրաքիւմ է Ամուրիս բնակում եւ ծնողաքիւմ իշխանությունը Երեսնակեանց համայնակն իմ այլ պատմական՝ նրան իրաւունքով է Դշխ ակտիւտեան մի կիւ, որը իրան բարձրով գանձեւ է տալիս, եւ թորոյս խորմով բաղաւթում եւ մի քանակայն պատմական

Թրքացար նախ որոշվում է Վահան բերդը, որից հետո նրան ուղևորվում է հաջորդաբար՝ ձեռք բերելու մեկ այլ պատմահայր մասնավոր թողույթ Կիլիկիա մասին՝ կայսեր բանակի հետ, որի մայրիկ հեն, որն Լրան ժողովրդին ողորկ, և քրդականաց հինգերեք էր վերադարձան, թողույթ մասը Կիլիկիայում է ծնունդաբեր հայ կախված կիշտանաթյան վերականգնմանը: 1145 թ. վերականգնվեց Կիլիկիայի թիշխանությունը: Լրան օգնեցին որոշ կիլիկահայեր, որոնք զգուշ էին իսկյանի բնություններին: Լրանը զգուշ էին և իսկյանի ղուրս վարտեցին: Երևույթ հայկական Լուրանությունը ուղարկեց պաշարները Մանգուպան, որտեղ արձակեց ին Անտոնիոսը որպես: Մեղիս պատմաբան թողույթ, ընդ որում իսկյանի ղուրս վարտեցին, իսկ իսկյանի ղուրս վարտեցին: Մանգուպան ուղարկեց ղուրս հայերի Լուրան Մանգուպան դառնալու, որի մասնակցությունը ընկնույթ օգնականներին օգնույթ այն արդեալ հայախեն, որոնց նա էին Լուրանի Օշինը և: Բանդորի Վահան: Դուրս գրեցին Մեղուսում ին էն օրը որպես:

Հայաստանի, որ տեսնելով Քրդոսի հաշտությունները՝ Գրիգոր կաթողիկոսը կամեցել է տեղափոխվել Կիլիկիա։ Ասկանյան վիճակը խիստ անսահմանորեն, բարոյացել էր Օռնի վիճակը, քանի որ փորձել էր օգնել Եդեսիայի կոթնի, հիվանդան կոթնիկների հետև 1144 թվին, լուծեցիս ընկել էր Չանկիր ամրոցի մեջը։ Տոսիկը պաշարվել էր Քալաթի քաղաքում, որ Օռնի էր Կարկանի իշխանը, ինչպես նաև Կաթողիկոսի եղբայր Վասիլը հաճովակել էին պաշարողների վրա եւ նրանց ցրվել ունեւ քաղաքի պաշտպանների մերձիկ պաշար տունը՝ եւ ինչ վերադառնալը։ Ցամբը, Հաննիկի կաթողիկոսը Կարա-Մարան դարձնել հարկակի էր Կասիկի վրա եւ գնդի վերցնել նրանի՝ որ 400 ընկերների հետ։ Գեղեկավոր Վասի-

խի բնի հետքերնցով՝ Կարս-Այսլան գլխի և Կարսկա, որտեղ Կասիի կիև ու գավախներն էին, որոնք և բերող՝ որպես իր-վախի, հստակում և տնոս: Կասիին մեծ սպասում, սակայն մեծ պատիվներով պա-հում և իր սուր: Կասիի կիև և գավախնե-րը հռետակում են Յովկայ՝ ասպիտակե-րա ամրություններին: Հռետով Յովկան հայտնում և վտակալակ կարգադրյալ և և և օգնությամբ և գնում Աստիդի որդե-րը, Բողոկյան, որը կոպիկով ժամակա-սպանվում և, իսկ նոր մակուկ կա ոք և գնում ջնտակի կարգադրյալ Քարտե: Իր հեղեթի Յովկան և ընկնում և Նուրեդինը ծծեղ և գերությամբ մեծ մտնում: Յովկան կիև, որ արկես ասեց, որոտի հա-կոյն, որ ինչպես որեւ պատվով իր գո-ւա կոլորեմում, ուստի ուզում և անցել ե-րա, որտեղ գտնվում և նրա որդի: Նե-մառտի իր կամ՝ անխել մամ, կամ՝ ըն-քով չե վերադառնա: Յովկայ բերող, ո-ր երբեմն եղել էր Մուկի իշխան Կասիի ի-րություններում և Յովկան շրջանում պատկա-նել էր Յովկին, չառ համար իր պաշտ-պանության համար՝ շարժվող ամուր կի-նի: Եվկայի Կասիցից առաջ, երբ որի քաջակա էր, Կասից գերության մեծ, քա-ջակալակ իր նստի իր Հաւան եղբայր-Յովկին կիև մտնում և բերյի որեւ պ-վառ ներսնեկ նրանց կարողություն երբեմ-ն անելով, որ եթե որեւ վերադառնա, ո-ր բերող նրան հանդի, կիև զինությամբ

դեպքում ավելի լավ է՝ կաթողիկոսին, քան
օտարներին: Այդպես էլ Գրիգոր կաթողի
կոսը հաստատվում է Զոռմկալայում, որտեղ
մինչ այդ պահ էին տրված հայրապետանո-
ւցի թանկարժեք սպասքն ու մատուցները:
Երկ, ըստ երեւոյթին, կատարվեց 1149
թվին:

Կարողությունները Շուկան գործեց 33 տարի: Հոմվիկայում հաստատված գրիպի ախտա բնութագրի կրիկիկա գնալու մնալու: Այս միջոցի կա Սյունյայց արքայախկույս է ձեռնարարում Գրիպի քանակախկույս, քանի որ 5 տարի պաշտոնավարած Բաւստի խեղդիկը եր երախս գնալու, իսկ աւստի քաղաքի եր մնալու: Բաւստի եր երախս Գրիպի արմատաքան քանակա եր իսկալուում եր երախս հաղորդուք, աւստի կրա կին Շամանը հորորուում է կրալա համաճարելու, եր կա Սյունյայց արքայի իշկալա միկալա 168 քիկա:

Տոսիկի կնոջ եղբայրն մեկնելուց հետո Ստեփան եղբայրն իսկ որդին, ուր իրականում կար խորթ որդին էր: Տեսնելով, որ թուրքերը գրավել են բոլոր շրջակա գավառները՝ նա այլևս չպահաջավ միայն ու բնակվել այսպիսիներին մեջ, այլ վաճառեց խոզավաճակ հոգիար կաթողիկոսին և վերադարձավ եվրոպա: Ինչպես իրավագիտին գտնուե՞լ է Ս. Օրմյանյանը, այս պատմուհի շարունակ, թե օրումս իշխանը գտնուե՞լ է ազգայնական ու այս կարգի կաթողիկոսն անհատական, ճշմարտությունը համապատասխանում, քանի որ եվրոպա մեկնողին կաթողիկոսը տալով կապի վրա: Դրովովին կաթողիկոսը ամառը, կաթողիկոսի ծնունդը՝ 1550 թվականին, որից սկսվում է ամառը դարձավ կաթողիկոսի անվանական տարեկան: Եթեթարիկները ո՞ր լատինների և ո՞ր է այսպիսիներին՝ հայոց կաթողիկոսներին աշխատում էին երևու կոտներ հետ էլ հաշտ ապրել՝ երեսները՝ միայն կարող էին մատուցել: Օտքը թեղելով ամբողջ կաթողիկոսին ու իր եղբայրը խոզավաճակներին հայադաշտանողին և իմանելով գրեթեբոլոր կաթողիկոսներին՝ իր հարազատ շինություններով:

Շարունակելի

Քաղկեմ ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
մ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր

ՄԱՄԼՈՒ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Լ. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻԼ Բ ԱՆԵՄԱՅՆ հայոց կաթոնիկոսի օրհնության զիր
կրոնները Խաղաղության համար 8-րդ համագումարի մասնակիցներին
Կլոտո, Ճապոնիա 26-29 օգոստոս, 2006 թ.

Հոգեւոր այրեր եւ
հարգարժան մասնա-
կիցներ,

Հայ ժողովրդի հոգեւոր կենտրոն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնից ողջունում է Հայրապետական Մեր օրիւնություն եւք բերուա հաղաղություն համախ 8-րդ համագումարի կազմակերպիչներին եւ մասնակիցներին որ ձեռն գովարթական աշխատանքներին համախ յուրոր բաղադրում:

Գիտյաները հաղադրության համար կազմակերպության իրականություններն առաջին ազգերի ու ժողովուրդների հոգերը առաջնություններ, քաղաքական եւ նպատակական գործիչներ, ձեռն զօտակաությունն եւ հասարակ եւ բերում աշխարհում խաղաղության եւ անվտանգության, ազգերի ու ժողովուրդների միջեւ վստահությունն ու համագործակցությունը խոշորագույն, առաջին կրթության երկրակայունությունը խոշորագույն, առաջին ու փոխհամաձայնությունը ամրապնդելու նպատակով:

«Երանի խաղադարձներին, որովհետև նրանք պիտի մտնո՞ւն որդիները կոչվեն» (Մտթ. 5.9): Արդարեւ, կարելի էր են բարի կամքի տեր անձանց նվիրում ու ջանքերը ինչպէս քաղաքական եւ տնտեսական, այնպէս էլ հոգեւոր ու մշակութային մարտահրավերներով խաղաղութան իստատուական ճանապարհին:

Առաջին անգամ Հայ Առաքելական եկեղեցին մամուլային «Կոմս-
րոն խաղաղության համար» եռօրյա համաշխարհային համագումարին,
որն սկսվեց սույն թվականի օգոստոս 26-ին Ճապոնիայի Կյոտո քաղա-
քում:

[illegible]

Խախտելով եր ճապոնիայի հայրենի երկրում արժանապատի

համախմբվել են Ենթախմբում:

Հայ Ժողովրդի
Հայաստանյայց
Կաթնաձուլ

աքելական ճվե-
ցու անունից ներ-
սներիդ ենք հղում
րդյունավետ աշ-
ատանքի Մեր բա-
մավթանքները:
այ ժողովուրդը,
դարեր ի վեր ձգ-
ել է խաղաղու-
յան ու ստեղծա-
ործ կյանքի, իր

ապատեցի եւ իր
անքով ապրելու ի
ստանքի ու ցեղաս
նը եւ այսօր աղո
սարհի ժողովուրդ
առ ապագայի հա
Տեղը որպէսզի եւ

Ինչպես հասկանալ, որ ինչ-որ մեկը
հասկանալի է խոսում և չի
հասկանալի խոսում:

Դո Կիրով լուսավոր
դրդներին ստեղծա
ենակալն Աստվա
կիրը, այստեղ ապ
ի ընթացք Ձեր աշ

Օրհնություն

Գարեգին

Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

**«Սբ Սահակ-Սբ Մեսրոպ»
շքանշան՝ Թում Սամուելյանին**

Օգոստոսի 30-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում Ն.Ս.Ս.Տ.Տ. Պապիկոս Բ Մայրապետի պատիվաբեր տե Բմեակին հայոց կաթողիկոսը՝ Ս. Սահակ Ս. Մեսրոպը՝ շքանշան հանձնեց տիրա թեմ Սամովիյանքի՝ բարձր գնահատելով նրա ազգագույն ու էկեղեցաշեն արդյունավետ կատարումը։

Դանիակաթյունը բացել Արմավիրի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Սիրո Եպիսկոպոս Արամյանի, որի անդրադարձվել մեծաբայի կյանքի

ԱՄՆ ջարդացեալս նման բարձր պատուի արժանացելու համար վեհափառ հայրապետին իր շնորհակալութեան խոսքն ուղղեց Պապատանում ԱՄՆ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ջոն Էվանսը՝ բարձր գնահատելով Թոմ Սամուելեանի իմացական եւ գործնական հատկանիւնները։

Յոմ Սամուելյանի գործունեությունը բարձր գնահատեց Նանե պատմաբան Ռաֆայել Համբարձումյանը՝ շնորհակալություն հայտնելով Նորին Սրբությանը՝ մշակույթի ու գիտության գործիչների հիմնադրամի ղեկավարությանը և անհատներին՝ իրենց օգնությունից հետո:

Հարունակութիւնը՝ էջ 5

ԳԵՆՈՐԳ 2 ԳՈՐԵԶՅԵԱՆ

Կաթողիկոս Մմինայն Խայոց
(ծն. 1868, կթղ. 1945-1954)

«Այ՛ք իմ յամենայն ժամ առ Տէր,
 և Նա հանէ յորոգայթէ զոտս իմ»
 (Սաղմ.)

Մեր կեանքը ալիքանման է ընթանում. մենք մման ենք ալեկոծ ծովի վրայ ընկած մակույկի, որ մերթ ծովի կատաղի ալիքների հետ դէպի վեր՝ դէպի երկինք է խոյանում եւ մերք մրա ուժասպառ կռիակների հետ դէպի վար՝ ծովի անդունդը ստղծում:

Մեր կեանքը կենդանեով է ընթանում. մերքե կեանքն էն կեանքի բարձր աստիճանը՝ վրայ ու մեր գործերով է հիացում պատճառում է մեր Տիրոջը, եւ մեր շրջապատին, եւ մերքե է կեանքի անդունդն իշնում, նեխած տղան մէջ խրում, եւ Տիրոջը, եւ մեր շրջապատին վիշտ ու զգուանք նիւրում:

Եւ այս, եւ այն վիճակը քնական է մարդու համար. ընտրիվներն ու մարդկային կեանքը իր փարթաւ ու ճոխ վայելքներով որպէս մագնիս դէպի ինքն է քաշուում մարդուն, որ իր կրքերով, իր բոլ ճեղքերով տրամադիր է ներթափ է հրապուրներին, որոնք փշերն ու տատակի մման յաւանք խելեղում են իննց մէջ ընկած քարի սեղմերը:

Կարելով է ճամփայ գտնել աստուածա-
յին բանկարժեք պարգևը՝ մեր հոգին, մեր
սիւղը, մարմնի խելողող ճիրաններից ազա-
տելու, ապակաճուրկներից՝ քարոյական մա-
ից, զերծ պահելու համար:

Կարելուք է մի ոյժ գտնել, որ մեզ, մագնիսի մման դեպի ինքը ձգելով, գլորումից զերծ պահե եւ կամ արդէն իսկ գլորուածին անլուծից հանէ:

Ո՞րն է այդ ոլոր. ո՞վ է այդ մագնիսը: Դաղմունքաբու Դահիրը՝ Աստուծոյ ընտրեալ ազատոր ու մարգարէն, որ տակայն յաւախ ենթակայ է եղել իր մարդկային քնու-
ման թուլութեան եւ ընկել կեանքին ապա-
ւանութեան տղմի մէջ, նա՛ է, որ գտել է նաեւ

ԶՂԶՈՒՄ

սպականդորեան տղմից ելնելու ճամփան: Լորան լսեմը. «Ըլի իմ խամենայի ժամ սա Տէր, եւ ինա հաւմ յորդաջիդ գոտս իմ: Որի՞ ալը... Դաիթ, դու չէ՞ր, որ Ուրիայիմ փոշ- տացոց ուն լվարսն կատարիլ պատերազմի հորդից իմ շշջից եւ ամօգակաւսն բոլոր, որ մեռնի, եւ տիրանաս նրա գեղեցիկ կնոջը՝ Լաթսրայից: Եւ՝ որպէս ետեւ, քաջապար կռուեց, սարմունկ մտաւ, հոգի կնոջանի մնաց, իսկ դու մեղկապար, մեղրի գեթի դարձ- ար, մարմնով կնոջանի մնացիտ, բայց հոգ- ւով մտաւ:»

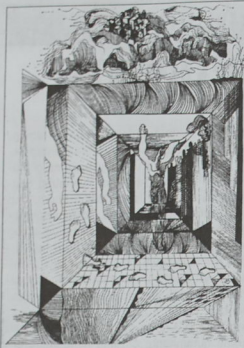
Մականյան գիտնիք, եւ դրո՞ւ էր, որ էրուան սիւրդը բացիք Տիւրք առաջ եւ հոգով խոթք ի՞նչ զոյճան մընուցնէր ողիշեցի Նրան. «Ողորմե՛ս» ի՛նձ, Աստուած, ըստ մեծի ռոգըրն ուրեքան Քնւմ, ըստ բազում գրոբեքան Քնւմ բարեա՛ն զանօղորմութիս ի՛նձ» (Մաթմ. Ծ 1), եւ Աստուած ողորմե՞ց թե՛: Այո՛, իրաւունք ունի՛ս ասելու. «Այք ի՞նչ յամենայն ժամ առ Տէ, եւ Նա հաճէ յորդադէր գտուս ի՛նձ»:

Տե՛րն է, եղբայրո՛ւնք և քոյրեք, այն ոյժը, որ դէպի ինքն է քաշում մեր հոգին, մեր խիղ-
ճը և մեզ անկումից զերծ պահում ու կամ
արդէն իսկ գլորումսներին անդունդից վեր
հանում:

Հանի վտոր էի, կարծում էի, թե ստակա-
կան մարդուն եմ միայն յառույթ կենանի
իշխելից՝ դրոմուն ու կանգնեմ, մերթ ու
զգայմ: Այժմ հաւաստի եմ, որ այդ եղելե-
րից յառույթ եմ նաեւ Աստուծոյ քննութե-
աննի, որոնցից եղեալս՝ Պետրոսն է Յու-
դայի անկման ու զգոման նշարագիրը պի-
տի տամ, որ տեսնեմ եւ իմանամ, թէ ի նշաշ-
մարդ քննութեան Է քարծմանից քնկիւնն ու
սակայան վերածնունդն ու կրփին քարծմանայ,
իմպէտէի Պետրոսը, ու կամ ընկնել անդուն-
քն ու յարիտան մտնել, իմպէտէի Յովան:

Ա) Պետրոսի գլջումը մեղքի
գիտակցութեան ծնունդ է:

Եթե մեկը կար աշակերտների մեջ, որ
մեծ հմայք ուներ եւ շրջապատից բարձր էր
լանգնած, դա Պետրոսն էր: Նա էր, որ սա-

տալանդները քարոզի շնորհիվ անմիջապես ընդունվեցին Փոփիկ վկայությունից բեր «Ինչ ես վն եմ և ի վերայ այդով ինչի շինեցի գեղեցիկը» հիմ (Փոփիկ, էջ 18): Իսկ նա այդպես հասավ ուժեղորեն ունենալու եր, որ համարում էր իր անհատականությունը, որ համարում էր իր անհատականությունը, որ համարում էր իր անհատականությունը: Փոփիկ հարցնեց ի վատաստան. «Ինչ ես եմ հրիստոսով: Ողորդ լիստոսովը» (Փոփիկ, էջ 17): Եւ եր, որ անմոտեցողութեան եւ կատարելա վիճի օրինակ հանդիսանալով՝ խոտաբան Տիգրէս եւս բաժն ես տալու եմ մտնել. «ՏՆ, որ ընդ Տիգրէս քաղաքս եւս ի ի բանն, եւ ի մահ եղբայ» (Մովս. ինչ 13): Եւ եր շաշնեղեցիկութեան քաղաքին, որ Գերբարձրութեան պարտեղով որ Տիգրէս պաշտպանութեան համար անելով իր հանձնարարութեան ընդունալով իր եւ Մարտիկ պակցեցնելով իր, որով ընդ ինչ Յուդայի առաջնորդութեան:

Կյապէս ուրեմն, եթէ մէկը կար աշակերտների մէջ, որ մեծ հմայք ունէր եւ շրջապատից բարձր էր կանգնած, դա Պետրոսն էր: Մականքն եւ եթէ մէկը կար աշակերտների մէջ, որի գլուղումն ու անկողանքն մեծ եղաւ, դա

նոյնպէս Պետրոսն էր:

Նա, որ վերջին զատկական սեղանին վրայ հրապարակաւ եւ հանդիսատր եղողոց իր Տիրոջը թէ՛ Քեզ չեմ ուրանայ, եթէ մինչեւ իսկ կեանքս գողեղու կարիք լինի, չամաչեց եւ քահանայապետելու աղախին ու ծառաների արտառ ոչ միայն ուրացան, այլեւ անէծք ու նզովք թափեց Նրա գլխին:

Արդեն Կարելի* է առել մեծ բարոյական անկումն պատկերացմեն, քան թէ ընտանի աշակերտի ստոր քրտուցումը իր պողոտայեանին: Եւ ինչո՞ւ. ծառանքի ի նախախնձերի ծառքն ու սպառնալիքը՝ մի փոքրիկ փորձութեան, բաւական եղաւ խախտելու նրա հաւատը: Տէ՛ր իմ, ո՞րքան չնչիւն է պէտք մարդու, մինչեւ իսկ ընտելալ մարդու սիրտը բարոյական բարձունքից իջեցնելու ի նախորդող գլուխով համար:

Սակայն ինչպես մեծ է Պետրոսի ճանաչմանը ու գործուն, նույնքան վնաս է առնալ զրոյան ու կանգնեցնել. «Տեղը լուռ հանգ Պետրոսին, հաղ խօսեց, և Պետրոսը ինչեզ Յիսուսի խօսքը քէ՛. «Ինչ նախ յիսուսն՝ երկիս և՛ ուրանաւ Իճն», և զորք գալով՝ յառնանայա արտաւստեղ» (հիմա՝ Լուկ. ԲՒ 61): Մի հայեցանք, Փղիշի մի լուռ հայեցանք միայն, ու արտայայտուծ էր լուռ յանդիմանմունքին և վշտուտ տար, քսական նոր Պետրոսին՝ զգալ տալու, քէ մի իր Տի-րոյն իր Կարողանքին, մեծ վիճել է պատ-ճառել. քսական նորալ իր յայեցանքը զգալ տալու և զոյճման տալ արցունքներ բախ-նով՝ զգաստանալու:

Այդ լուռ յանդիմանութիւնը խոր խոցեց Պետրոսի զգայուն սիրտը, զարթեցրեց նրա նիրհած խիղճը եւ յարութիւն տուաւ նախկին Պետրոսին, որ հաւատալով վէմ էր, անձնօրհնութիւն էր ստորոշ օրհնակ:

Սիահ, սիրելիք, ճշմարիտ գոյություն, որ ո՛ր պատիժներին է ո՛չ էլ աստուածային ահեղ դատաստանի սպառնալիքների արգասիք է, այլ Սբ Հոգու խաղաղ ներգործութեան ծնունդ, Տիրոջ սիրոյ հայեցանքի հետևանք, որ բնկնելով մարդու հոգու մեջ՝ ազնուացնում է նրա սեր ներշնչելով՝ սեր է որոնում այն-տեղ:

ԳԻՏԵԼԻՔ ԵՎ ԽՈՐՀՈՒՐՂ

Այդպիսով՝ 2005-ի թիվ 11-12, 15-18, 20-22,
24, 2006-ի թիվ 1-5, 11-15

Ճանաչել Զրիստոսին

[illegible]

ՃՀՄԱՐԻՏ ԿՐՈՒՆԸ

[illegible]

Մրբազան ավանդույթուն

[illegible][illegible]

Վախճանի մասին

[illegible]

Հաղորդակցություն' էջ 6

Հարողականություն՝ էջ 6

ԳԻՏԵԼԻԲ ԵՎ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՃՀՄԱՐԻՏ ԿՐՈՆՆՐ

Սկզբը՝ էջ 4

Հարցաքննություն
արադպագուական
վարդավառություն

Արադպագուները չունեն նման սրբություններ ու հրաշքներ, և հորդորելով մեր ժողովրդին չխաբւել աղանդավորներից՝ կիրթնել մի քանի հարցերով ցույց տալ կրթաց սիպակալությունը: Ինչպէս են տիրուները եւ երկուսի վկաներն աւսում, թե Բիթատոս Աստուծոյ է, ե-

թե Բիթատոս Ինքն է աւսում. «Ես եւ Դայրդ իմ ենք, Դայրդ Իմ մէջ, և ես Դայր մէջ», եթե Պողոս առաքյալը Բիթատոսին դիմում է՝ «Տե՛ր իմ եւ Աստուծո՛ւմ իմ», եթե Պողոս առաքյալը երբայցեհերին ուղղված թղթում՝ ինքն առաջին գրում, աւսում է, որ Դայրն Ինքն է Բիթատոսին Աստուծոյ կրօն, եթե Դայրուներն ենք Բիթատոսը մեկից ավելի անգամ կոչվում

է անսկիզբ եւ անվախճան, ինչպիսին կարող է լինել միմիայն Աստուծո՛ւմ: Ինչպէս են հոգեգալստականները կամ այլ անուհով՝ հիսունականները, իրենց մոլորութիւնը՝ անմարդկային ծայրերի արձակումը, հանարում ամենքի ճշմարիտ հաւատքը վկայող աստվածային շնորհ, եթե Սուրբ Գիրքը հայտնաւապւն էր, որ լեզուների շնորհի ամենքի համար չէ (Ս Կոր. ԺԴ), եթե Պողոս առաքյալն աւսում է, թե կամեւում է ինկն խոսք խոսել ինքնը, քան քաղով խոսքեր՝ լեզուի: Ինչպէս են բողոքականները՝ ավետարանականները, արգելում մասունկների վկայությունը, եթե Դին Կաթակարանի ժամանակներից սկսած երկխոսակցող ժողովրդին հոգաւ ծնողացն են փրկելու եւ Աստուծոյ ժողովրդի անույն դառնում, եթե առաքյալները վկայում էին անբողական քննադատներ: Մի՞թե անտույնաբանական էլ անելը, եթե այդ քննադատներում բողոքական երեսնական են եղել: Եւ քննախնայաւա՛ն՝ ինչպէս կարող է աշխարհիկ մեկը գրաւելու հոգեւոր գործունէութեամբ, եթե դրա համար անտույնաւոր է Բիթատոսը սկզբը աւսած եւ առաքյալներով վիրասեղան ձեռնարկությունը, քան իր առաքյալներից հաջորդաբար ելած ասակալագետներ, երեսներ ձեռնարկության մասին բազմիցս խոսելով եւ Գործք անդրադառնալով, իսկ քրտնք եւ եպիսկոպոսների ձեռնարկության անխորաճշտութեան մասին՝ Տիմոթեոսին ուղղված թղթում եւ այլ: Այս հարցերն իրենք իրենց միջից արդեն հնչեւում են վատարակական եւ լռութե մտորութիւն ու խորհելու տեղից Լուսին բողոքի աղանդավորներին: Իսկ մեք չէլ անել եւ արդենք անտույն բողոքի դարձել, խոստովանութեան ու ապաշխարութեան համար, ինչպէս ենք՝ Աստուծո աղէտ գործած մեր անձնական մեղքերի բողոքական ու քաղկական համար:

Շարունակելի

Տ. Արամ քին. ՄԱՎԱՐՃԱՆ

Գեղարդ 2 ՅՈՐԵԶՆԵՆՆ

Կարօտանք մանուկն հայրը
(ԵՍ. 1858, կրթ. 1945-1954)

Սկզբը՝ էջ 4

Բ) Յուդայի գղջումը մեղքի հետեւանքների ահ ու արարաւի արգասիք է:

Պետրոսի հանդէպ կանգնում է Յուդան. առնենք նրա յոմքի մութ քոր, քանակք նրա սիրող եւ տեսնենք այդ կորուսեալ որդու պատկերը: «Յայնժեմ տեսեալ Յուդայի, որ մաքանեանց գ՛ւա, թէ պարտաւորեալ, զղջացաւ» (Մատթ. Ժ3): Տեսնում էք, Յուդան էլ էլ ցաւում, որ շատ է խորացել, նրա մէջ էլ, կարծես, զարթել է լաւագոյն «ես»-ը. նա էլ է կանանում զղջամբ սրբել կատարուած արարաւ: Մակայն ե՛րբ, երբ տեսաւ, որ Յիսուս մահաւան դատապարտուեցաւ. երբ հաւատաւիցաւ, թէ յուսախարում է: Նրա գղջումը իր գործած յանցանքի ճնմունքն էլ, այլ յանցանքի ահնղ հետեւանքի արգասիք: Յուդայի վիշտն ու զղջումը իր կատարած չար արարքի իր վարդապետի մատմորեան համար է. այլապէս նրա զղջումը շատ առաջ Գեթսեմանի պարտիկում, տակի կ'ունենար, երբ Յիսուս յանդերձնական հասկացող անշուշտ քափանեցնէ Յուդայի սիրող եւ նրա մերթիք աշխարհը պակնող, երբ Յիսուսի հեղձները լի կրակ խօսքերը «Յուդա, համբուրի՛ր՝ ի՛մ մատնեմ գիրդի Աստուծոյ» (Լուկ. ԻԲ 48), դաղեցին անշուշտ Յուդայի սիրող: Նրա գղջում տակի կ'ունենար խորհրդաւոր ընթերցաւ ժամանակ Յիսուսի վշտաւ գոշակութիւնը լսելիս ի՛մ «Յեզկից մէկը պիտի մատնէ Իմ» (Մատթ. ԻԶ 21): Այս բողոքից յետոյ Յուդան ամբողջ հոգով պիտի յուզուէր, ծնունդ իջնէր փրկիչ առաջ եւ սուրբ զղջման դառն արցունքներ քափէր, երբ յիշաւի գոմէ փորքի վիշտ զգար իր անպակաս արարքի համար: Ոչ, Յուդայի գղջումը յանցանքի իրականութեան ճնմունք չէր, իր քաղկական անկման վիշտը, իր հոգու փրկութեան հոգը չէր նրա գրաւեցնողը, այլ իր արարքի անակնկալ վախճանը, իր ծրարքների եւ ակնկալութիւնների խորատկումը եւ իր կատարեալ յուսախարսիքը: Չէ, Յուդա, զուր անցաւ Յիսուսին երկրաւոր քաւաւոր տեսնելու յոյսը եւ քո՛ Նրա աչ կողմը քաւմել տանելը:

Ասացէ՛ք, սիրելիք, մի՞թէ մեր գղջումն էլ, նոյնիսկ դառնացիք, Յուդայի գղջումն էլ ճանմունք գղջում արարքի ախարիկ հետեւանքն եւ ոչ արարքի համար: Այո՛, եկեալայից գղջում է, քայց չէր. երբ նրա առողջութիւնը քայքայեալ է, ուրկների ծնունդ լախում, և ինքը գերեզմանի դուր հասած: Խաբեանք որոշում է իր յանցանքները, քայց ե՛րբ, երբ սուտը իրապարակ է գալիս եւ ամբողջ ու պատկերը՝ առաջը ծառանում: Ոմրագրող գղջում է, քայց ե՛րբ, երբ արարքներն անքաղկանքի մէջ է ընկում:

Յուդայի գղջումը, սիրելի երայրներ եւ քոյրեր, մեզ ի՛նչ օգնէ: Երբան՝ նրան, ով հաւի խօսելիս

ԶԴԶՈՒՄՆ

խորհ խայր զգաց. երբան՝ նրան, ով Փրկիչի հաւաքող իր վրայ խորհով՝ զարթեցնելով մերեւն խիղճը ատուածային ճանքը:

Հաստատեալ եղարայրներ եւ քոյրեր, վախճան, որ ուշանման Յուդայի ճանն էլ գղջամբ, երբ մեր անտարբերութեան ախարիկ հետեւանք պարտուի, եւ իր լինի ու մեր կեանքի, և մեր հայրենիքի կորուսան ու վախճանը: Վախճան, թէ հայ կեանքի եւ հայրենիքի շինութեան հարստանքը տանելու փոխարէն նրա սպանուելիս մեղաւոր լինելը:

Տէր, հօտիկ հաւատարմի՛ն Հովիւ, Դու, որ շնորհ ունիս դասալիքների, ողորմութիւն՝ մոլորակների եւ սէր ու քաղցր հայաւայր Ջեզ մատուցողի համար, մեզ ի՛նչ իմալիր, մեզ ի՛նչ ողորմիր, մեզ ի՛նչ շնորհիկ աստուծոյաւորի սիրող, որ միշտ Ջեզ մայրենք ասելով. «Աչք իմ յանձնեմ քո՛ հոգիս ան Տէր, եւ Նա համէ յորդգայրէ զոստ իմ»:

Խօստան՝ որ Եւջիմիան Տաքարում
Սեփ Դաւիթ 2 Կրկանիկ
31 մարտի 1919թ.

ԴՅ ԴԿԴ, ֆ. 454, գ. 1, ք. 20, ք. 11-16, իւրեւալիր, քնալիր

Ս. ԵՐԵՄԵ ՍԱՐԻՐ

Վեր կաց, հոգի, որ ծերացել եւ մեղքերի մեջ եւ մորթվիր ապաշխարությամբ: Ձիջումով ու արտաստեւերով բեզ հանձնելի ապաքինում եւ քշելիք քո մեջ խոցերն ընկածի պատկերին: Մրտանց աղա-

Գրքում խոցի քննի մարդու տեսքով: Կատարած ինքնապատկեր: Լուսին Բիթատոսի շնորհ ինքնապատկեր: Երբ, չէլ անել, խոստովանութեան իրենք եւ մտաւորապէս

ՀՈՐԴՈՐ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹՅԱՆ

չիր եւ խոստովանիք քո անօրեննություններ, որովհետեւ Ամենաբարեին գրում է բեզ ընկածից: Դու սիրեցիր խարսիսի ու անցողիկ գեղեկություններ, կորստաւան մասունքից քո գեղեկությունը՝ դասերը լույսի: Էն մարմինը սուսանք արեւակում եւ ծուրկություն, որին դու արքկացար: Վա՛յ քեզ, խղճուկ: Դու երկա՛ր պիտի գրաւվի անցողիկով՝ Դուդա, եւ արարաւիքի այն իրից, որով դու խաղմալաւել եւ բեզ քո մուրաւորներով: Պատանակությունից մինչ արեւ քո գործած այլանման մեղքերը գերաւորեալ են: Բեզ: Դուդաք բեզ հաստատութեան մեջ եւ գցել, եւ դրա համար էլ դու անտարբեր եւ ապաշխարությամբ հանձնեալ: Հէշիք, որ սուրբաբանեղով եւ գերվա՛ծ: Հէշիք, որ կիրթը մեղքեր քո մորը: Որքա՛ւ երկայնամասիւ է Բարեգործ քո նկատմամբ, իսկ դու ընկղմվել եւ մեղաւոր ծովում: Մի՞թէ չես գաղտնաւորում այն օրից, երբ քացաւայնություն եմ քո խոցերն ու գաղտնաբանեցիր: Ո՛վ է բեզ այնտեղ պաշտպանելու, ուր դրանք անտառեղանք են լինելու իրենց սեփական դատաստանով: Էն կիրթը ինքն սուրբ դարձելիկ, կործանեցիր բեզ ու լքեցիք: Օ՛, մեծ Հոյն, մեղքալաւիքի մեզ գաղտնակների վախճանին, խնայիք ինչպէս, որ օտարացել է Ջեզից: Ես Հոյն

խարն եմ, սակայն, երկար ժամանակ Ջեզից հեռու քափառում եմ՝ ծառայելով սատանային: Ելի՛ր, Տե՛ր փնտրելու իմ: Բռնագրավիր քո սեփականությունը, բանգի ունայնության մեջ մխեցի Էն հարստությունը: Դու մեղավորների համար կրեցիր Հոյն խաչը, իսկ եւ մեկն եմ նրանցից, եւ քես իր քեցիք իմացի: Մեք Հոյն սեփականություն եմք, քայց սատանան հափշտակեց մեզ: Արգելի՛ր նրան եւ նրա կողմից գեղեկանքների խի՛ր նրանցի: Թորություն չըղիքի իմ, Մարգարեք, քանի որ չունեմ այլ հույս Ջեզից քացի: Փա՛ր եմ առատաւեռնություն, անմեղքործ Որդի Աստուծո, որովհետեւ Դու համբերատար եւ մեղավորներին հանդէպ: Գիտարյւն եմ Ջեզ կորսվածներից, որոնք Դու ծնողների եւ մոտեցրիք ապաշխարությամբ:

.... Ձբաղվիր, վերջապես, ո՛վ մեղավոր, քո փրկությամբ եւ առանձնությունից մեջ հաւաքիր քո մեղքերն ու առա՛ բեզ. «Որքա՛ւ ժամանակ է՛ դու կատարում եմ քո մարմնի գանգալություններն ու մտադրությունները, ի՛նչ օգուտ ստացար եւ ի՛նչ ծնոր քեցեցիր այլ անեղով: Ավա՛ր, ի՛նչ հոգի, ի՛նչ վրանիկ հասարք բեզ

հետ, ինչպիսի՛ր՝ ձախորդությամբ: Տես, ահ չորացր բողոքը զարդարված եւ մտաքինություններից, եւ, հիմարի, երկրորդում եմ Աստուծոյ, իսկ եւ միայնակ քայլում եմ խալալություն: Վաղ առավոտից գղջում եմ արածներից համար, իսկ ինչ անկ վարդուն մակի վատ: Աստուծո իմն ուժ ու առողջություն տալեք, քայց ահա ապալինելով որսանք զայնպեանում եմ իմ Արարիկին: Ինչո՛ւ եւ դու այրած ծուլ, հոգի՛ իմ: Ինչո՛ւ եւ այրածն անեղ: Չէ՛ որ դու միշտ չես մնալու պատեղ: Ի վերջո, Աստուծո ինչ երեւտակին կատարի բեզ մոտ, եւ անկամ ստիպված կլինես գնալ այնտեղից: Այդ-ժամ ի՛նչ ես անելու: Դանալիք, վերջապես, քո ծայրալիկ յոբրատությունը, ով մարդ, եւ դադարի քո Արարիին հակաճառելուց եւ Նրա կանքին հակադալվելուց: Զեզ գալաւկեղեմով բշմամուն խի՛ղալորեան եմ: Հէշեւանքների եւ մարդկանց առաջ իրապարակութիւն իմ, ատանա՛ւ, երբ եւ հետեւում էք քո չարանման խորթություններին: Դու իմ մեղքեւանքի՛ն մի անգամ գոհացում ապա իմ կանքեւանքի, եւ ահա այդ չէկն արարքը իմ համար մեծ վիճ դարձավ, եւ ես անձնատուր եղա քո անամոր կրթելիք...

Շարունակություն՝ էջ 8

